# ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Επιμέλεια:
Ελπίδα Καραμπά
Ίρις Λυκουριώτη

Ερευνητική Ομάδα:
Ιωάννα Ζούλη
Βάλια Παπαστάμου
Κώστας Στασινόπουλος
Μαριάννα Στεφανίτση

Εκδόσεις Πανεπιστημίου Θεσσαλίας & Κέντρο Νέων Μέσων και Φεμινιστικών Πρακτικών στον Δημόσιο Χώρο

**ΒΟΛΟΣ 2021**

# ΜΙΚΡΟΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑΣ: ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΕΚΟΥΣΙΑ ΑΥΤΟΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΗ, ΜΕΤΑΛΛΑΞΗ

PAUL PRECIADO
Μετάφραση: Δ. Σαλταμπάσης

*Οι παλαιοί ηγεμονικοί γραμματικοί -ανάμεσά τους και οι σεξολόγοι- είχαν απωλέσει τον έλεγχο του φύλου και των άπειρων παραφυάδων του.*

Donna J. Haraway

*Έτσι τώρα στεκόμαστε στο πλευρό των φρικιών. Και τώρα τι γίνεται; Αν δεν μπορούμε να βρίζουμε τα φρικιά πια, τώρα που συνειδητοποιούμε ότι είμαστε κι εμείς τέτοια, τότε αναγκαζόμαστε να στραφούμε πίσω και να δούμε τη θέση μας ως πρώην 'από μέσα' [insider], και αρχίζουμε να την απαξιώνουμε. Γινόμαστε πια επισήμως ακτιβιστές. Όμως, είτε είμαστε έξω είτε μέσα, πάλι ανήκουμε σε κάποια πλευρά· και το να πάρουμε το μέρος της μιας ή της άλλης πλευράς σημαίνει συνήθως να υιοθετήσουμε την ταυτότητα μιας πλευράς, κι εκεί μπαίνει η πολιτική της ταυτότητας ως μία ακόμη εκδοχή του παιχνιδιού που λέγεται «εμείς εναντίον των άλλων». Στη «διεμφυλική πολιτική», όπως και σε κάθε άλλη πολιτική της ταυτότητας, αναζητούμε γύρω μας «άλλους». Από την άποψη του διεμφυλικού προσώπου, δεν υπάρχει έλλειψη «άλλων», κάθε άλλο.*

Kate Bornstein

*Θέλουμε να επανακτήσουμε το φύλο μας, να επαναπροσδιορίσουμε το σώμα μας και να εγκαθιδρύσουμε ελεύθερα, ανοιχτά δίκτυα, μέσα στα οποία να μπορούμε να πραγματώσουμε τις δυνατότητές μας, όπου όλοι ανεξαιρέτως να μπορούν να κατασκευάσουν τους μηχανισμούς εξασφάλισής τους έναντι των προσταγών του φύλου. Δεν είμαστε θύματα, οι*

*λαβωματιές μας είναι οι ασπίδες μας... Δεν παρουσιαζόμαστε ως τρομοκράτες αλλά ως πειρατές, ακροβάτες, πολεμιστές, διαφωνούντες φύλου... Υπερασπίζουμε την αβεβαιότητα, πιστεύουμε στη δυνατότητα να «κοιτάξουμε πίσω» σαν να ήταν ένα βήμα εμπρός· πιστεύουμε ότι καμία διαδικασία κατασκευής δεν πρέπει να επιβάλλεται ως μη αναστρέψιμη. Θέλουμε να δείξουμε την ομορφιά του ανδρόγυνου. Πιστεύουμε στο δικαίωμά μας να απαλλαγούμε από τους επιδέσμους μας για να μπορέσουμε να αναπνεύσουμε, ή να μην τους αφαιρέσουμε ποτέ· στο δικαίωμά μας να μας χειρουργούν καλοί χειρουργοί και όχι ΧΑΣΑΠΗΔΕΣ· στην ελεύθερη πρόσβαση σε ορμονοθεραπεία χωρίς να είμαστε αναγκασμένοι να ζητάμε ψυχιατρική έγκριση· στο δικαίωμά μας να κάνουμε μόνοι μας ορμονοθεραπεία. Απαιτούμε το δικαίωμα να ζούμε χωρίς να ζητάμε άδεια από οποιονδήποτε.*

Guerrilla Travolaka, Βαρκελώνη

## Μετακουίρ μικροπολιτικές

Τα σύνορα των σύγχρονων μητροπόλεων (Λος Άντζελες, Λονδίνο, Νέα Υόρκη, Βομβάη, Παρίσι, Βερολίνο, Σιγκαπούρη, κ.ά.) δεν συμπίπτουν με τα γεωγραφικά όρια των μοντέρνων πόλεων. Μπορεί να νομίζεις ότι είσαι έξω από αυτές ενώ είσαι μέσα τους, ή να πιστεύεις ότι είσαι εντός χωρίς να έχεις ούτε στιγμή επαφή με την εικονική πυκνότητα της φαρμακοπορνο-μεγαλούπολης. Πήγα στη Νέα Υόρκη το 1993 για να ξεφύγω από τους εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς θεσμούς της μετα-φρανκικής Ισπανίας, όπου μια λεσβία φεμινίστρια (όπως αυτοκαθοριζόμουν την εποχή εκείνη, κάνοντας χρήση των περιορισμένων πολιτικών και λογοθετικών αναφορών που είχα τότε στη διάθεσή μου) δεν είχε και πολλές δυνατότητες. Στο γύρισμα του προηγούμενου αιώνα, η Νέα Υόρκη ήταν ένα από τα κέντρα της απέραντης φαρμακοπορνογραφικής αυτοκρατορίας. Ήταν όμως ταυτόχρονα και μια δίνη δικτύων από νεοεμφανιζόμενες κριτικές και πολιτικές στρατηγικές που υπερέβαιναν σύνορα και γλώσσες στην προσπάθειά τους να αντισταθούν στην κυρίαρχη τάξη και να την ανατρέψουν.

Όταν εγκαταστάθηκα στο Παρίσι, το 1999, βρέθηκα να ζω σε ένα ανατολικό προάστιο της φαρμακοπορνογραφικής αυτοκρατορίας όπου οι άνθρωποι μιλούν γαλλικά. Και βρέθηκα να μεταγράφω σε αυτή τη γλώσσα (που δεν ήταν καν δικιά μου) μερικές από τις κουίρ διαλέκτους που είχα δει να εμφανίζονται λίγα χρόνια νωρίτερα. Κατ' αρχάς, αυτό περιλάμβανε τη μεταφορά σε άλλα μέρη του κόσμου της δύναμης των λόγων της αντίστασης που ζυμώνονταν στο περιθώριο της φαρμακοπορνόπολης. Έτσι, θα μπορούσε κάποιος και να πει ότι η Νέα Υόρκη δεν είναι ένας τόπος, αλλά, για να χρησιμοποιήσουμε τα λόγια της Spivak, ένα σύστημα πολιτιστικής μετάφρασης. Παραδόξως, λοιπόν, άρχισα να ζω στη Νέα Υόρκη όταν έφυγα από εκεί.

Η άχαρη, νοσηρή και απογοητευμένη δεκαετία του 1990, που της έλειπε ο ριζοσπαστισμός της δεκαετίας του 1970 αλλά και η ντίσκο λάμψη των αρχών της δεκαετίας του 1980, θα γινόταν η δεκαετία της ραγδαίας εξάπλωσης των κουίρ μικροπολιτικών. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, μια μεγάλη ποικιλία από ομάδες αρρενωπών λεσβιών [dyke], πούστηδων [fag], ντραγκ κουίνς [drag queen], διεμφυλικών και τραν-

σέξουαλ (Queer Nation, Gran Fury, Fierce Pussy, Radical Fairy, ACT UP και Lesbian Avengers, για να αναφέρω μόνο τις πιο γνωστές), σκόρπιες στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Αγγλία, επαναστατούσαν ενάντια στις προσπάθειες αφομοίωσης στην κυρίαρχη ετεροφυλοφιλική κοινωνία των γκέι και λεσβιακών πολιτικών ταυτότητας. Μεταμόρφωσαν τον δρόμο σε έναν χώρο «θεατροποίησης της πολιτικής οργής»[455] και υιοθέτησαν ένα ηθελημένα υπερβολικό επιτελεστικό στιλ ως τρόπο να αμφισβητήσουν την ετεροφυλοφιλική νόρμα.[456] Ταυτόχρονα, ο φεμινισμός μεταλλασσόταν μέσα από μια μετακίνηση του πολιτικού του υποκειμένου από το κέντρο, που ταυτόχρονα και εγκάρσια αμφισβητούσε τον φυσικό και καθολικό χαρακτήρα της γυναικείας κατάστασης.

Η Judith Butler διαφώτισε τις διαδικασίες της λογοθετικής πολιτιστικής σηματοδότησης και υφοδότησης του σώματος μέσω των οποίων κανονικοποιούνται οι διαφορές μεταξύ των φύλων, ενώ οι Donna J. Haraway και Anne Fausto-Sterling, κ.ά., αμφισβήτησαν την ύπαρξη δύο φύλων ως βιολογικές πραγματικότητες ανεξάρτητες από τις τεχνο-επιστημονικές διαδικασίες κατασκευής και αναπαράστασης των σωμάτων. Επιπλέον, σε συνδυασμό με τους απελευθερωτικούς αγώνες των Αφροαμερικανών και την αποαποικιοποίηση του «Τρίτου Κόσμου», άρχιζαν, μόλις τότε, να ακούγονται επικριτικές φωνές κατά των προϋποθέσεων του λευκού, αποικιοκρατικού φεμινισμού. Οι Angela Davis, bell hooks, Patricia J. Williams, Gloria Anzaldúa, Cherríe Moraga, Gayatri Spivak εργάζονταν για την αποαποικιοποίηση του φεμινισμού, ωθώντας θεωρητικούς και ακτιβιστές να σκεφτούν πάνω στα πολύπλοκα συστήματα της άνισης κατανομής ευκαιριών στη ζωή και της βίας που αφορούσε τη φυλή, το κοινωνικό φύλο, το βιολογικο φύλο, τη σεξουαλικότητα, την ασθένεια, την τάξη, τη μετανάστευση, τις ειδικές ανάγκες, κ.ά.[457]

455 Butler, J. (1993). *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of Sex*. New York: Routledge. σ. 233. Butler, J. (2008) *Σώματα με Σημασία.* (μτφ. Π. Μαρκέτου). Αθήνα: Εκκρεμές.

456 Πρβλ. Front homosexuel d'action revolutionnaire (FHAR) (1971). *Rapport contre la normalité*. Paris: Champ Libre.· Hocquenghem, G. (1993). *Homosexual Desire* (μτφ. D. Dangoor). Durham, NC: Duke University Press.· Hocquenghem, G. (2009). *The Screwball Asses* (μτφ. N. Wedell). New York: Semiotext(e)). (Hocquenghem, G. [2014]. Οι Αλλόπαρμένοι Κώλοι. (μτφ. Γ. Κολιοπάνος). Αθήνα: Τοποβόρος). Η πρώτη από αυτές τις μεταστροφές προήλθε από πρώιμους Γάλλους κουίρ θεωρητικούς, όπως οι Guy Hocquenghem, René Scherer και Monique Wittig. Παρά την ποικιλία των κριτικών τους καταγωγών, από τον μαρξισμό έως τη γενεαλογία του Foucault, η ερμηνεία τους της κανονικοποίησης των σωμάτων και πρακτικών στις δυτικές δημοκρατίες συνεπάγονται έναν ορισμό της «ετεροσεξουαλικότητας» ως «πολιτικό καθεστώς».

457 Hull, G. Scott, P. & Smith, B. (επιμ.) (1982). *But Some of Us Are Brave: All the Women Are White, All the Blacks Are Men.* New York: The Feminist Press· Moraga, C. & Anzaldúa, G. (επιμ.). (1983). *This Bridge Called My Back: Writings by Radical Women of Color*. New York: Kitchen Table: Woman of Color Press· Spivak, G.C (1988). Can the Subaltern Speak?. Στο C. Nelson και L. Grossberg (επιμ.). *Marxism & the Interpretation of Culture*. London: Macmillan, σσ. 271-313 (Spivak, G.C [2018]. *Μπορούν οι Υποτελείς να Ομιλούν;* (μτφ. Χ. Κολύρη, Π. Τσιμπίδας). Αθήνα: Επέκεινα) · Anzaldúa, G. (1987). *Borderlands/La Frontera: The New Mestiza*. San Francisco: Aunt Lute Books· Guha, R. & Spivak, G. C. (επιμ.). (1988). *Selected Subaltern Studies*. New York: Oxford University Press· Brah, A. (1996). *Cartographies of Diaspora: Contesting Identities*. New York: Routledge· Sandoval, C. (2000). *Methodology of the Oppressed.* Minneapolis: University of Minnesota Press· Talpade Mohanty,

Αποκλίνουσες μορφές φεμινισμού έκαναν την εμφάνισή τους, καθώς τα υποτελή υποκείμενα που αποκλείονταν από τον φιλελεύθερο λευκό ετεροφυλοφιλικό φεμινισμό άρχισαν να αποκηρύττουν τις εγγενεις διαδικασίες κανονικοποίησης και καταστολής τις εγγενείς στις πολιτικές και λογοθετικές τους στρατηγικές. Οι εκκαθαρίσεις αυτές είχαν οδηγήσει σε μια άχρωμη, κανονιστική και πουριτανική μορφή φεμινισμού που έβλεπε τις πολιτιστικές, σεξουαλικές ή πολιτικές διαφορές ως απειλές κατά του ετεροφυλοφιλικού, ευρωκεντρικού θηλυκού ιδεώδους. Από τέτοια ζητήματα προέκυψε μια μεγάλη σειρά νέων μορφών φεμινισμού: φεμινισμοί για φρικιά, συλλογικές προσπάθειες μετασχηματισμού για τον 21ο αιώνα. Επιστρέφοντας στη θέση της Virginie Despentes,[458] θα μπορούσαμε να κάνουμε λόγο για την κριτική αφύπνιση του «προλεταριάτου του φεμινισμού», που μέλη του είναι μη λευκές γυναίκες, λεσβίες, γυναίκες θύματα βιασμού, διαφωνούντες φύλου, οροθετικοί, διεμφυλικοί και τρανσέξουαλ άνθρωποι, παχύσαρκοι, μετανάστες, σακάτηδες [crips] - ουσιαστικά, η πλειοψηφία από εμάς.

Ενώ οι κουίρ θεωρητικοί διατύπωναν την επιτελεστικότητα του φύλου και οι κουίρ ακτιβιστές αντιστέκονταν στις θεωρητικές παρενέργειες των γκέι και λεσβιακών πολιτικών της ταυτότητας, οι ακτιβιστές του ACT UP επινοούσαν τις πρώτες στρατηγικές αυτού που, στο πλαίσιο του νεοφιλελευθερισμού, θα μπορούσε ήδη να ονομαστεί «αντι-φαρμακοπορνογραφικός ακτιβισμός»: η πάλη ενάντια στο AIDS έγινε πάλη ενάντια στους βιοπολιτικούς και πολιτιστικούς μηχανισμούς παραγωγής του συνδρόμου AIDS - ανάμεσά τους τα βιοϊατρικά μοντέλα, οι διαφημιστικές εκστρατείες, οι κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις υγείας, τα προγράμματα χαρτογράφησης του γονιδιώματος, οι φαρμακολογικές βιομηχανίες, η πνευματική ιδιοκτησία, οι βιοπατέντες, τα εμπορικά σήματα, οι ορισμοί των ομάδων κινδύνου, οι κλινικές αναλύσεις και τα πρωτόκολλα.

Μια από τις πιο παραγωγικές μεταστροφές θα προκύψει απευθείας από κύκλους που προηγουμένως θεωρούνταν ότι αντιπροσώπευαν το κατακάθι της γυναικείας θυματοποίησης, από την οποία ο φεμινισμός ήλπιζε ότι ουδείς κριτικός λόγος θα προέκυπτε. Οι εν λόγω κύκλοι αποτελούνταν από σεξεργάτριες, ηθοποιούς πορνογραφίας και ερωτικά ανυπότακτους. Τα κινήματα που ξεπήδησαν από τις σεξουαλικές εξεγέρσεις απέκτησαν λογοθετική και πολιτική οργάνωση τη δεκαετία του 1980, με την έκρηξη του φεμινιστικού δημόσιου διαλόγου κατά της πορνογραφίας στις Ηνωμένες Πολιτείες, φαινόμενο που έγινε γνωστό ως οι «πόλεμοι του σεξ». Εν προκειμένω, οι Catharine MacKinnon και Andrea Dworkin, υπέρμαχοι του αντισεξουαλικού φεμινισμού, θα χαρακτηρίσουν την πορνογραφία ως κατεξοχήν δείγμα πολιτικής και σεξουαλικής καταπίεσης των γυναικών.[459] Υιοθετώντας το σύνθημα της Robin Morgan

C. & Alexander, J. (1997). *Feminist Genealogies, Colonial Legacies, Democratic Futures.* New York: Routledge.

458 Despentes, V. (2010). *King Kong Theory* (μτφ. S. Benson). New York: Feminist Press, σ. 10. Despentes, V. (2008). *Η Θεωρία του Κινγκ Κονγκ* (μτφ. Κ. Κορώνη). Αθήνα: Κασταλία.

459 MacKinnon, C. (1988). *Feminism Unmodified: Discourses on Life and Law*. Cambridge, MA: Harvard University Press· Dworkin, A. (1981). *Pornography: Men Possessing Women.* London: Women's Press· βλ. επίσης MacKinnon, C. (1998). *Pornography and Civil Rights: A New Day for Women's Equality*.

«Pornography is the theory, and rape is the practice» [Η πορνογραφία είναι η θεωρία και ο βιασμός είναι η πράξη], θα καταδικάσουν την αναπαράσταση της γυναικείας σεξουαλικότητας ως πρακτική που προάγει τη βία μεταξύ των φύλων και την ερωτική και πολιτική καθυπόταξη των γυναικών, και θα ζητήσουν τη διά νόμου κατάργηση της πορνογραφίας και της πορνείας.[460]

Το 1981 η Ellen Willis, από τις πρωτοπόρους της αμερικανικής φεμινιστικής ροκ δημοσιογραφίας, ασκεί κριτική στη συνενοχή αυτού του φεμινισμού, του υπέρμαχου της κατάργησης της πορνογραφίας και της πορνείας, με τις πατριαρχικές δομές της ετεροφυλοφιλικής κοινωνίας που καταπιέζει και ελέγχει το σώμα των γυναικών. Για τη Willis, όταν οι φεμινίστριες υπέρ της κατάργησης της σεξεργασίας ζητούν από το κράτος να ρυθμίσει την αναπαράσταση της σεξουαλικότητας, παραχωρούν υπερβολική εξουσία σε έναν πατριαρχικό θεσμό που ιστορικός του στόχος ανέκαθεν υπήρξε η καθυπόταξη του γυναικείου σώματος και η ενίσχυση του ανδρικού βλέμματος και της ανδρικής ικανοποίησης. Οι παρενέργειες αυτές του αντιπορνογραφικού κινήματος θα γίνουν ολοφάνερες στον Καναδά, όταν νόμοι βασισμένοι σε φεμινιστικά κριτήρια οι οποίοι χρησιμοποιήθηκαν για να καταστείλουν την αναπαράσταση της σεξουαλικότητας εφαρμόστηκαν στις πρώτες λογοκριμένες ταινίες και δημοσιεύσεις που, από ό,τι τελικά φάνηκε, αναφέρονταν σε σεξουαλικές *μειονότητες*[461] – και πιο συγκεκριμένα στις λεσβίες (λόγω της παρουσίας ερωτικών βοηθημάτων) και σε σαδομαζοχιστικές εκφράσεις της σεξουαλικότητας (τις οποίες η κρατική επιτροπή θεωρούσε βίαιες και πληγωτικές για τις γυναίκες). Από την άλλη πλευρά, η επιτροπή δεν καταδίκαζε στερεότυπες αναπαραστάσεις γυναικών στην ετεροφυλοφιλική πορνογραφία.

Το κίνημα των σεξεργατριών αντέδρασε στον αντιπορνογραφικό φεμινισμό ανακηρύσσοντας το κράτος ανίκανο να μας προστατέψει από την πορνογραφία. Η αποκωδικοποίηση της αναπαράστασης παραμένει πάντοτε μια ανοιχτή σημειωτική ενέργεια που δεν χρήζει προστασίας· αντίθετα, είναι κάτι που πρέπει να το προσεγγίζουμε με στοχαστική, κριτική διάθεση και πολιτική δράση. Η Willis θα γινόταν η πρώτη που θα αποκαλούσε «φεμινισμό υπέρ του σεξ» το ερωτικο-πολιτικό κίνημα που κατηγοριοποιεί τη γυναικεία ικανοποίηση και το γυναικείο σώμα ως πολιτικούς χώρους αντίστασης στον έλεγχο και στην κανονικοποίηση της σεξουαλικότητας. Παράλληλα, η Καλιφορνέζα πόρνη Scarlot Harlot θα χρησιμοποιήσει την έκφραση *σεξεργασία* για να ορίσει την πορνεία, απαιτώντας επαγγελματική κατοχύρωση και ισονομία για τις πουτάνες στην αγορά εργασίας. Οι πόρνες του Σαν Φρανσίσκο (που συσπειρώθηκαν στην κίνηση COYOTE για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των πορνών, την οποία

Minneapolis: Organizing Against Pornography.
Dworkin, A. (1983). *Πορνογραφία και ανδροκρατική κοινωνία* (μτφ. Λ. Θεοδωρακόπουλος). Αθήνα: Ουτοπία.

460 Morgan, R. (1978). Theory and Practice: Pornography and Rape. Στο *Going Too Far: The Personal Chronicle of a Feminist.* New York: Random House. Παρατίθεται στο Echols, A.(1984). The Taming of the Id: Feminist Sexual Politics, 1968–1983. Στο C.S. Vance (επιμ.). *Pleasure and Danger: Exploring Female Sexuality.* New York: Routledge, σσ. 50-72.

461 Η έννοια της *μειονότητας* που χρησιμοποιώ εδώ δεν αποτελεί αναφορά στη στατιστική σημασία του όρου, αλλά σε εκείνη μιας επαναστατικής δεξαμενής πολιτικού μετασχηματισμού, όπως την αντιλαμβάνονται οι Deleuze και Guattari.

ίδρυσε η σεξεργάτρια Margot Saint James), μέλη του PONY (Prostitutes of New York), κάποιοι οροθετικοί ακτιβιστές του ACT UP, καθώς και μερικές ριζοσπάστριες λεσβίες και σαδομαζοχιστές (που αυτοαποκαλούνταν Lesbian Avengers, SAMOIS, κ.ά.) γρήγορα συνασπίστηκαν με τις Willis και Harlot. Αρχής γενομένης τη δεκαετία του 1990, στην Ισπανία και στη Γαλλία το κίνημα των σεξεργατριών υπό την πρωτοκαθεδρία των ομάδων Hetaira (Μαδρίτη), Cabiria (Λιόν), Grisélidis (Τουλούζη) και LICIT (Βαρκελώνη), και με εκπροσώπους ακτιβίστριες, όπως οι Christina Garaizabal, Empar Pineda, Dolores Juliano, Raquel Osborne, Grisélidis Réal, Claire Carthonney και Françoise Guillemaut, ιδρύουν μια ευρωπαϊκή ομάδα για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των σεξεργατών και σεξεργατριών.

Ετούτος ο «μετα-πορνογραφικός»[462] και αυτοστοχαστικός φεμινισμός κατάφερε να βρει ένα χώρο για ακτιβισμό στα πλαίσια των οπτικοακουστικών παραγωγών, της λογοτεχνίας και των παραστατικών τεχνών. Με τις φεμινιστικές μετα-προνογραφικές ταινίες της Annie Sprinkle, τα ντοκιμαντέρ και τις ταινίες μυθοπλασίας της Monika Treut, τη λογοτεχνία των Virginie Despentes, Dorothy Allison και Kathy Acker, τα κόμικς της Alison Bechdel, τις φωτογραφίες των Del LaGrace Volcano και Axelle Ledauphin, τις περφόρμανς των Diana Pornoterrorista, Post-Op και Lady Pain, τις κουίρ περφόρμανς του Tim Stüttgen, τα ζινς [zines] και τις ready-made πολιτικές της Dana Wise, τις τρελές συναυλίες των Tribe 8, Le Tigre ή Chicks on Speed, τα νεογοτθικά κηρύγματα της Lydia Lunch, και τη διεμφυλική πορνογραφία επιστημονικής φαντασίας της Shu Lea Cheang, δημιουργήθηκε μια ολόκληρη διεθνική μεταπορνογραφική τρανς φεμινιστική αισθητική που διακινούσε σημασιολογικά και πολιτιστικά προϊόντα, καθώς και κριτικά ανασημασιοδοτημένους κανονιστικούς κώδικες τους οποίους ο παραδοσιακός φεμινισμός θεωρούσε ασυμβίβαστους με τη θηλυκότητα. Αυτός ο αισθητικός και πολιτικός λόγος αντλούσε τις αναφορές του από ταινίες τρόμου ή πορνογραφίας, τη γοτθική λογοτεχνία, τα ερωτικά βοηθήματα, τα βαμπίρ και τα τέρατα, τα manga, τις παγανιστικές θεότητες, τα σάιμποργκ, τη μουσική πανκ, τις πολιτικές παρεμβάσεις σε δημόσιους χώρους, το σεξ με μηχανές, αναρχοφεμινιστικά πρότυπα, όπως οι riot grrrls, οι ούλτρασεξ [ultrasex] λεσβιακές παρωδίες ντραγκ κινγκ [drag king] αρρενωπότητας, όπως εκείνες των Diane Torr, Océan LeRoy, Shelly Mars και Antonia Baehr, καθώς και τρανσέξουαλ περφόρμερς και καλλιτέχνες, όπως οι Lazlo Pearlman και Hans Scheirl.

Η λέξη *κουίρ*, ωστόσο, που μεταφράστηκε πολιτιστικά και χρησιμοποιήθηκε επί αρκετά χρόνια ως αναφορά προς διάφορες αγωνιστικές κινητοποιήσεις που έλαβαν χώρα σε αγγλοσαξονικές και ευρωπαϊκές χώρες, έχει υποβληθεί σήμερα σε μια εντεινόμενη διαδικασία πραγμοποίησης και εμπορευματοποίησης (διαδικασίες που ανήκουν στη φαρμακοπορνογραφική τάξη). Τα τελευταία λίγα χρόνια, το *κουίρ* έχει ανακωδικοποιηθεί από τους κυρίαρχους λόγους.[463] Αντιμετωπίζουμε σήμερα τον κίνδυνο μετατροπής του όρου σε περιγραφή μιας νεοφιλελεύθερης ταυτότητας της ελεύθερης

462 Χρησιμοποιώ εδώ την πολιτικοποίηση από την Annie Sprinkle της έννοιας του Wink van Kempen «post-porn» μοντερνισμός. Βλ. Sprinkle, A. (1998). *Post-Porn Modernist.* San Francisco: Cleis Press.

463 Για να αναφέρω μία μόνο αποκατάσταση του όρου: το 1998, ο τηλεοπτικός παραγωγός Thierry Ardisson ενέγραψε τον όρο *queer* στο Institut National de L' Industrie της Γαλλίας.

αγοράς που γεννάει νέους αποκλεισμούς και αποκρύπτει τις συγκεκριμένες συνθήκες καταπίεσης των τρανσέξουαλ και των διεμφυλικών ανθρώπων, των σακάτηδων, ή των φυλετικοποιημένων σωμάτων. Δεν πρόκειται για την επιλογή ενός εναντιωματικού βιολογικού ή ιστορικού υποκειμένου (είτε πρόκειται για τις *γυναίκες*, τους *ομοφυλόφιλους*, τους *μαύρους*, κ.τ.λ.) που θα μπορούσε να λειτουργήσει ως εφαλτήριο επαναστατικού μετασχηματισμού και στατιστικό άθροισμα των διαφόρων πολυ-πολιτιστικών μειονοτήτων. Ούτε εννοώ ότι σήμερα δεν μπορούμε πλεόν να χρησιμοποιούμε τον όρο *κουίρ*· απλά εννοώ ότι έχει χάσει μεγάλο μέρος της ανατρεπτικής του δυναμικής και δεν εξυπηρετεί πια στις μέρες μας ως κοινός παρονομαστής για την περιγραφή της ραγδαίας εξάπλωσης των στρατηγικών αντίστασης ενάντια στις ειδικές κατηγορίες του φύλου και στην κανονικοποίηση της σεξουαλικότητας, όπως και ενάντια στις διαδικασίες εκβιομηχάνισης και ιδιωτικοποίησης του σώματος ως «προϊόντος». Ως αντίδραση προς αυτή τη διαδικασία κεφαλαιοποίησης των genderqueer ταυτοτήτων,[464] στο πλαίσιο των υποκουλτούρων των μειονοτήτων, οι τρανσέξουαλ, διεμφυλικοί και σακάτηδες άνθρωποι, καθώς και οι φυλετικές μειονότητες ζητούν από εμάς να δώσουμε σημασία στην υλικότητα του σώματος, στη διαχείριση της εύθραυστης φύσης του, καθώς και στην πολιτιστική κατασκευή πιθανοτήτων επιβίωσης μέσα στις διαδικασίες καθυπόταξης και πολιτικής οργάνωσης.[465] Μπορούμε σήμερα να κατανοήσουμε την εκφορά του *κουίρ* ως μια κρίσιμη στιγμή σε μια ευρύτερη διαδικασία στην παραγωγή μιας τρανς φεμινιστικής κριτικής πολιτικής και την κατασκευή διαφωνούντων υποκειμενικοτήτων στο πλαίσιο του φαρμακοπορνογραφικού συστήματος. Το τρανς φεμινιστικό κίνημα που ξεπήδησε από την κουίρ κριτική εξαπλώνεται μέσω εύθραυστων αλλά εκτεταμένων δικτύων, οδηγώντας σε στρατηγικές συμμαχίες και σύνθετες συνδέσεις· κυκλοφορεί σαν πολιτικό αντίδοτο που παριεισφρύει στα ίδια τα κυκλώματα του παγκόσμιου καπιταλισμού.

Οι Tony Negri και Michael Hardt έχουν περιγράψει τον σύγχρονο κόσμο ως μία ενιαία, αποεντοπισμένη [delocalized], διασυνδεδεμένη πόλη με κέντρα έντασης· κυκλώματα μέσω των οποίων κυκλοφορούν το κεφάλαιο, τα σώματα και οι πληροφορίες· ζώνες πολυτελούς άνεσης και φτωχοποιημένες ζώνες· και απομακρυσμένους τόπους παραγωγής και εκκένωσης υλικών και σημειωτικών ανεπιθύμητων καταλοίπων. Ζούμε σε ενός είδους πανκ κυβερνογοτθικού [cyber-Gothic] Μεσαίωνα της βιοπληροφορικής αυτοκρατορίας. Στη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου, οι γκουρού μας όριζαν αυτή την εγκόλπωση ως «μεταμοντέρνο», αν και επρόκειτο για ένα τεχνο-πορνο-πανκ ζενίθ του μοντερνισμού. Βρισκόμαστε σε μια ιστορική καμπή, όπου το μοντέρνο ξερνάει το απωθητικό εκσπερματικό δυναμικό του· κολυμπάμε σε πυρη-

464 Σύμφωνα με το γλωσσάρι του Colour Youth, *genderqueer* χαρακτηρίζονται οι ταυτότητες φύλου* που δεν μπορούν να οριστούν ως τυπικά «αντρικές» ή τυπικά «γυναικείες» και δεν εμπίπτουν στη δυαδικότητα του φύλου* και την ετεροκανονικότητα*. "Ορολογίες", Colour Youth (2021, Φεβρουάριος, 10). Ανακτήθηκε από https://www.colouryouth.gr/terms/ (Σ.τ.*Ε*)

465 Βλ. Butler (1993), *ό.π.*, σσ. 27-55· βλ. επίσης κεφ. 3, 4 και 8, στο Butler, J. (2004). *Undoing Gender*. New York: Routledge. Η ίδια η Butler, της οποίας τα κείμενα διαβάζονταν στις αρχές της δεκαετίας του 1990 ως κριτικά θεμέλια της «κουίρ θεωρίας», διευκρινίζει την επιτελεστική ερμηνεία της ταυτότητας ώστε να δώσει έμφαση στην ιδιαιτερότητα των υλικών και λογοθετικών διαδικασιών που παράγουν διαφυλική ή τρανσέξουαλ σωματικότητα.

νικό σπέρμα, μέσα στο οποίο μαθαίνουμε να αναπνέουμε σαν μεταλλαγμένα θηρία. Η διαφορά ανάμεσα στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και στη δική μας, τεχνο-πορνο-πανκ παγκόσμια αυτοκρατορία είναι ότι δεν διαθέτουμε πια οποιοδήποτε οντοθεολογικό έρεισμα. Ορισμένοι θα σκεφτούν ότι ο σύγχρονος πολιτισμός έχει αντικαταστήσει ένα βιομηχανικό ή τοξικού τύπου [ergot-like] έρεισμα με την οντοθεολογία. Ωστόσο, ούτε η εργασία ούτε η παραγωγή επαρκούν για να ερμηνεύσουν τον σημερινό τρόπο λειτουργίας των κοινωνιών μας. Η σύγχρονη τεχνο-πορνο-πανκ αυτοκρατορία στηρίζεται σε καινούργια συνθήματα: «κατανάλωσε και πέθανε», «νιώσε οργασμό, κάνε πόλεμο». Και μην ξεχάσεις να συνεχίσεις να καταναλώνεις και να φτάνεις σε οργασμό και μετά θάνατον. Αυτό είναι το θανατο-πορνογραφικό έρεισμα αυτής της καινούργιας αυτοκρατορίας.

Δεν μιλάμε για σκοτεινούς χρόνους -δεν ζούμε σε κάποια ασαφή μεταμοντέρνα εποχή- μιλάμε, όμως, για τη χρυσή εποχή της πορνογραφίας. Ούτε πρόκειται για τη χαραυγή του χρόνου αλλά για μια ατμόσφαιρα που είναι άπλετα φωτισμένη, ένα διαπεραστικό αέριο υπερκορεσμένο με υγρές εικόνες. Εν μέσω αυτής της εκτυφλωτικής σύγχυσης, έννοιες όπως «καθαρότητα», «διαφωτισμός», «διαύγεια» και «προφάνεια» λάμπουν με μια καινούργια σκοτεινότητα. Σύμφωνα με τους νευροβιολόγους, υπάρχουν τέσσερις καταστάσεις συνείδησης: διαύγεια, θόλωση, υπνηλία και κώμα. Σε διαύγεια, το υποκείμενο είναι παρόν για το ίδιο και για το περιβάλλον του· σε θόλωση, τα μάτια του υποκειμένου είναι ανοιχτά, αλλά το ίδιο είναι αποπροσανατολισμένο στον χώρο και στον χρόνο, και σχετικά αδιάφορο προς το ίδιο και το περιβάλλον· σε νάρκη, τα μάτια του υποκειμένου είναι κλειστά αλλά το ίδιο εξακολουθεί να αντιδρά στα άμεσα ερεθίσματα. Σε κώμα, το υποκείμενο δεν αντιδρά ούτε σε άμεσα, ούτε σε έμμεσα ερεθίσματα, αλλά μπορεί να παραμένει παρόν για τον εαυτό του. Η παρουσία μας για εμάς τους ίδιους ως ανθρώπινο είδος μπορεί σήμερα να περιγραφεί ως προσθετικο-κωματώδης. Έχουμε κλειστά τα μάτια, όμως συνεχίζουμε να βλέπουμε μέσω μιας σειράς από τεχνολογίες, πολιτικά εμφυτεύματα που αποκαλούμε ζωή, κουλτούρα, πολιτισμό. Μόνο, ωστόσο, μέσω της στρατηγικής επανοικειοποίησης αυτών των βιοτεχνολογικών μηχανισμών είναι δυνατό να δημιουργήσουμε αντίσταση, να διακινδυνεύσουμε την επανάσταση.

## Η πολιτική του snuff

Η αλήθεια είναι ότι μας γαμάνε ευθύς εξαρχής: γινόμαστε ένας πολιτισμός πανκ. Η αιφνίδια ανάδυση του κινήματος πανκ, το 1977, δεν ήταν ένα απλό μικρο-φαινόμενο, αλλά η τελευταία διαυγής έκρηξη εκείνου που φαντάζει σήμερα ως το μοναδικό ιδανικό που μοιράζονται τα μέλη αυτού που αποκαλείται ανθρώπινο είδος: το ένστικτο της ικανοποίησης ως ένστικτο θανάτου. Στις αρχές του 21ου αιώνα, καμία άλλη πολιτιστική παραγωγή δεν περιείχε μια τέτοια πανκ διάσταση όσο το snuff, η κινηματογράφηση (ή αναπαράσταση) του θανάτου την ώρα που συμβαίνει. Στην ποπ κουλτούρα, ο όρος *snuff* αναφέρεται στις ταινίες που παρουσιάζουν τη δολοφονία ενός ανθρώπου ή ζώου με μοναδικό στόχο να καταστήσουν ορατό αυτό τον θάνατο, μεταμορφώνοντάς τον σε δημόσια, εμπορεύσιμη αναπαράσταση.

Τα πάντα, στην πραγματικότητα, ξεκινούν ως κάτι ψεύτικο. Το 1971, οι σκηνοθέτες της «Z-series» Michael και Roberta Findlay γύρισαν την ταινία *The Slaughter [To*

*μακελειό]*, μια κινηματογραφική παραγωγή χαμηλού προϋπολογισμού που συνδύαζε ερωτικές σκηνές με σκηνές τρόμου. Την ίδια χρονιά, ο Ed Sanders έπαιρνε μια συνέντευξη από τον Charles Manson. Ο Manson ισχυρίστηκε ότι είχε κινηματογραφήσει ορισμένες από τις δολοφονίες διασημοτήτων που διέπραξαν οι ακόλουθοί του υπό την επιρροή του. Μπορεί να μη βρέθηκε ίχνος τέτοιων ταινιών, γεννήθηκε όμως ο μύθος του snuff. Το 1972, ο διανομέας Alan Shackleton απέκτησε το *The Slaughter*, πρόσθεσε στο τέλος μια σκηνή όπου μία από τις ηθοποιούς δολοφονείται με αποτροπιαστικό (και μυθοπλαστικό) τρόπο μπροστά στην κάμερα, και επανακυκλοφόρησε το καινούργιο αυτό μοντάζ με τίτλο *Snuff*. Η πρεμιέρα της ταινίας έγινε το 1976 και προκάλεσε συζητήσεις επί συζητήσεων για το αν ο θάνατος της ηθοποιού ήταν πραγματικός. Οι ομάδες εναντίον της πορνογραφίας, οι φεμινίστριες υπέρ της λογοκρισίας και τα μέσα ενημέρωσης, όλοι πήραν μέρος σε αυτή τη δημόσια διαμάχη. Η ταινία, που δεν διέθετε κινηματογραφικό ή αφηγηματικό ενδιαφέρον πέρα από τη σκηνή του ξεκοιλιάσματος, συγκέντρωσε απροσδόκητα κέρδη.

Ως διερεύνηση των ορίων της αναπαράστασης, το snuff λειτούργησε ως παράδειγμα πορνογραφίας τόσο για τις φεμινίστριες που υποστήριζαν τη λογοκρισία όσο και για τους χριστιανούς πολέμιούς της, αλλά ταυτόχρονα και ως μορφολογικό πρότυπο του ρεαλισμού τον οποίο οφείλει να επιδιώκει η θεατρικοποίηση του σεξ στην πορνογραφία: μια ταινία που είναι τόσο περισσότερο πορνογραφική στον βαθμό που η ερωτική σκηνή που κινηματογραφείται είναι πραγματική, με τον ίδιο τρόπο που μια αναπαράσταση είναι snuff όταν το έγκλημα έχει πράγματι συμβεί. Ριζοσπαστικά μεταμοντέρνα, η έννοια του *snuff* αντίκειται στη δραματική ή προσομοιωμένη και μιμητική ιδιότητα κάθε αναπαράστασης. Αντίθετα, επιβεβαιώνει την επιτελεστική δύναμη της αναπαράστασης να τροποποιεί την πραγματικότητα, ή την επιθυμία να υπάρξει το πραγματικό μέσα και μέσω της αναπαράστασης. Αυτό μας φέρνει στη θεατρική σχέση μεταξύ πορνογραφίας, snuff και πολιτικής. Σήμερα, ορισμένοι κατάλογοι ταινιών snuff προσφέρουν υλικό κινηματογραφημένο από στρατιώτες των Συμμαχικών Δυνάμεων ή του Άξονα σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, την ταινία του Zapruder από τη δολοφονία του John F. Kennedy, την ταινία για τη δολοφονία του Yitzhak Rabin, βίντεο με εκτελέσεις αιχμαλώτων πολέμου στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ, βίντεο που παρουσιάζουν τον αμερικανικό στρατό να καταστρέφει χωριά στο Ιράκ, εικόνες από την καταστροφή των Δίδυμων Πύργων της Νέας Υόρκης και την εκτέλεση του Σαντάμ Χουσεΐν. Η πολιτική έγινε snuff: εξολόθρευση *μέσα από* και *για* την αναπαράσταση.

Το πυρηνικό μανιτάρι που προκάλεσε η ατομική βόμβα, η φωτογραφία του ολόγυμνου κοριτσιού που τρέχει να ξεφύγει από το χωριό Trang Bang του Βιετνάμ, τυλιγμένο στις φλόγες ύστερα από επίθεση με βόμβες ναπάλμ, τα χείλη της Linda Lovelace καλυμμένα από σπέρμα, οι σωροί από ακρωτηριασμένα πτώματα στη Ρουάντα, η διπλή διείσδυση, οι τρομακτικοί άθλοι που πραγματοποιούνται στο *Big Brother* και οι χειρουργικές σκηνές στη σειρά *Nip/Tuck*, τα λίτρα λίπους που αναρροφούνται από τους γλουτούς Αμερικανίδων νοικοκυρών μπροστά στον φακό του *Extreme Makeover*, οι δολοφονίες στο πολιτειακό σωφρονιστικό ίδρυμα υψίστης ασφαλείας του San Quentin τις οποίες απαθανάτισαν οι κάμερες ασφαλείας - όλα αυτά λένε περισσότερα για τη σημερινή κατάσταση του είδους μας από οποιαδήποτε φιλοσοφική πραγματεία του 20ού αιώνα, από τον Husserl έως τον Sartre. Η ειδοποιός διαφορά της ιστορικής στιγμής του *τεχνο-πορνο-πακ* είναι η *πολιτική snuff*: ξεριζώστε από τη

ζωή τα πάντα έως τον θάνατο και κινηματογραφήστε τη διαδικασία, καταγράψτε τη σε γραπτό λόγο και εικόνα, διανείμετέ τα ζωντανά στο διαδίκτυο, κάντε τα μόνιμα προσβάσιμα σε ένα virtual αρχείο, σε ένα διαφημιστικό μέσο παγκόσμιας εμβέλειας. Στις αρχές του 21ου αιώνα, το είδος μας είχε κυριολεκτικά χώσει τις καλές φιλοσοφικές προθέσεις στον κώλο μας, κινηματογραφώντας το πριν διαθέσει εμπορικά τις εικόνες που προέκυψαν. Η φιλοσοφία του φαρμακοπορνογραφικού καθεστώτος έχει περιοριστεί σε μια υπερμεγέθη σταλάζουσα πρωκτική-σφήνα-κάμερα [butt-plug camera]. Υπό τέτοιες συνθήκες, η φιλοσοφία μιας τέτοιας υψηλής-πανκ [high-punk] νεωτερικότητας δεν μπορεί παρά να είναι αυτοθεωρία, αυτοπειραματισμός, αυτο-τεχνο-διείσδυση, πορνολογία.

Μιλώντας υποθετικά για το μέλλον του πλανήτη, η Donna J. Haraway μας ενθαρρύνει να αποφύγουμε δύο περιπτώσεις αφηγηματικής παγίδας μεταφυσικού και σημειωτικο-φασιστικού είδους. Πρώτον, υπάρχει ο πειρασμός του μεσσιανισμού: κάποιος θα έρθει να μας σώσει, μια μοναδική θρησκευτική ή τεχνολογική δύναμη, μια παντοδύναμη διάνοια που διαθέτει όλες τις απαντήσεις που απαιτεί ο μετασχηματισμός της ανθρώπινης κατάστασης. Δεύτερον, υπάρχει ο πειρασμός της Αποκάλυψης: δεν μπορεί να γίνει τίποτε, και η εξαφάνιση του ανθρώπινου είδους είναι προ των πυλών. Η Haraway μας λέει: «Μπορούμε επωφελώς να μάθουμε να αμφισβητούμε τους φόβους και τις βεβαιότητες της καταστροφής μας, όσο και τα όνειρα της προόδου. Μπορούμε να μάθουμε να ζούμε χωρίς τα δεκανίκια των λόγων της λυτρωτικής ιστορίας».[466] Το πρόβλημα έγκειται ακριβώς στο γεγονός ότι κανείς δεν πρόκειται να έρθει να μας σώσει, και ότι είμαστε ακόμη μακριά από την αναπόφευκτη εξαφάνισή μας. Πρέπει λοιπόν να σκεφτούμε να κάνουμε κάτι για όσο διάστημα θα οδεύουμε προς την έξοδο, μεταλλασσόμενοι ή αλλάζοντας πλανήτες, ακόμη και αν αυτό το κάτι είναι η εκούσια επιτάχυνση της εξαφάνισης, της μετάλλαξης ή της μετακόμισής μας στο σύμπαν. Ας είμαστε άξιοι της πτώσης μας και ας δημιουργήσουμε με τη φαντασία μας, για όσο καιρό απέμεινε, τα στοιχεία μιας καινούργιας πορνοπανκ φιλοσοφίας.

## Η αρχή του αυτο-πειραματόζωου

Η βασική αρχή ενός τρανς φεμινιστικού κινήματος ικανού να αντιμετωπίσει την πορνοπάνκ νεωτερικότητα: το γεγονός ότι το *σώμα σου*, το *σώμα του πλήθους* και τα φαρμακοπορνογραφικά δίκτυα που τα αποτελούν είναι πολιτικά εργαστήρια, είναι αποτέλεσμα τόσο της διαδικασίας υποταγής και ελέγχου όσο και δυνητικοί χώροι πολιτικής μόχλευσης και κριτικής αντίστασης στην κανονικοποίηση. Διατυπώνω εδώ μια έκκληση για μια σειρά πολιτικών σωματικού πειραματισμού και σημειο-τεχνολογίας που (εν όψει της αρχής της πολιτικής αντιπροσώπευσης, που κυριαρχεί στην κοινωνική μας ζωή και βρίσκεται στον πυρήνα των μαζικών πολιτικών κινημάτων, είτε αυτά είναι ολοκληρωτικά είτε δημοκρατικά) θα ρυθμίζεται από την αρχή που -σύμφωνα με τις ενοράσεις του Peter Sloterdijk- θα ονομάσω «αρχή του αυτο-πειραματόζωου» .[467]

466 Haraway, D. (1997). *Modest_Witness@Second_Millennium. FemaleMan_Meets_OncoMouse*. New York: Routledge, σ. 45.

467 Στη συνέντευξή του με τον Hans-Jürgen Heinrichs, ο Peter Sloterdijk αναφέρεται στις τεχνικές

Το 213 π.Χ. στην Κίνα κάπκαν στην πυρά όλα τα βιβλία με διαταγή του αυτοκράτορα. Τον 5ο αιώνα, ύστερα από μια σειρά πολέμων κατά τους οποίους η Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας είχε καταλεπλατηθεί και αποδεκατιστεί, κατηγορήθηκε ότι φιλοξενούσε παγανιστικές διδασκαλίες αντίθετες προς τη χριστιανική πίστη και με διάταγμα του Αυτοκράτορα Θεοδοσίου καταστράφηκε. Το σπουδαιότερο κέντρο έρευνας, μετάφρασης και ανάγνωσης εξαφανίστηκε. Μεταξύ 1330 και 1730, χιλιάδες ανθρώπινα σώματα ρίχτηκαν στην πυρά από την Ιερά Εξέταση, χιλιάδες βιβλία καταστράφηκαν και εκατοντάδες έργα γνώσης και παραγωγής υποκειμενικότητας καταδικάστηκαν σε λήθη ή στην παρανομία. Το 1813, Αμερικανοί στρατιώτες κατέλαβαν το York (σημερινό Toronto) και πυρπόλησαν το Κοινοβούλιο και τη Βιβλιοθήκη του Νομοθετικού Σώματος. Έναν χρόνο αργότερα, ξηλώθηκε η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου. Το 1933, μία από τις πρώτες ενέργειες της κυβέρνησης των ναζί ήταν η καταστροφή του Institut für Sexualwissenschaft [Ινστιτούτο Ερευνών για τη Σεξουαλικότητα] στο Βερολίνο. Το κέντρο αυτό, που είχε ιδρύσει το 1919 ο Magnus Hirschfeld, είχε επί χρόνια διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην έρευνα και στη διάδοση προοδευτικών ιδεών και πρακτικών σχετικά με το σεξ και τη σεξουαλικότητα. Είκοσι χιλιάδες βιβλία του Ινστιτούτου Hirschfeld κάπκαν στις 10 Μαΐου 1933, στην Πλατεία της Όπερας, σε μια γιγαντιαία πυρά που τις φλόγες της κατέγραψαν οι φακοί των ρεπόρτερ του Χίτλερ. Το βράδυ της 9ης Μαρτίου 1943, αεροπορική επιδρομή σε βιβλιοθήκη του Άαχεν κατέστρεψε 500.000 βιβλία. Το 1993, Κροάτες πολιτοφύλακες κατέστρεψαν δεκάδες βιβλιοθήκες (ανάμεσά τους εκείνες του Stolac). Το 2003, αμερικανικές βόμβες και πιστοί οπαδοί του Σαντάμ Χουσεΐν λαφυραγώγησαν και κατέστρεψαν την Εθνική Βιβλιοθήκη της Βαγδάτης.[468]

Οι θεωρητικο-πολιτικές καινοτομίες που εισήγαγε τα τελευταία σαράντα χρόνια ο φεμινισμός, το απελευθερωτικό κίνημα των μαύρων, και η κουίρ και διεμφυλική θεωρία μοιάζουν να αποτελούν μόνιμες κατακτήσεις. Ωστόσο, σε έναν παγκόσμιο πόλεμο, αυτό το σώμα έρευνας θα μπορούσε κι αυτό να καταστραφεί όσο γρήγορα λιώνει ένα μικροτσίπ που καίγεται. Προτού απομείνουν μόνο ραδιενεργές σκιές από όλα τα εύθραυστα αρχεία που υπάρχουν για τον φεμινισμό και τη μαύρη, κουίρ και τρανς κουλτούρα, είναι απαραίτητο να μετασχηματίσουμε αυτή τη μειονοτική γνώση σε συλλογικό πειραματισμό, σε σωματική πρακτική, σε τρόπους ζωής και μορφές συγκατοίκησης. Δεν απευθύνουμε πια έκκληση, όπως οι προκάτοχοί μας τις δεκαετίες 1970 και 1980, για μια κατανόηση της ζωής και της ιστορίας ως συνέπειες διαφορετικών λογοθετικών συστημάτων. Ζητάμε να χρησιμοποιηθούν οι λογοθετικές παραγωγές ως μέτοχοι μιας ευρύτερης διαδικασίας τεχνικής υλοποίησης της ζωής που είναι σε εξέλιξη στον πλανήτη. Μια υλοποίηση που κάθε μέρα μοιάζει ολοένα και περισσότερο με την ολοσχερή τεχνική καταστροφή κάθε ζωικής, φυτικής και πολιτιστικής μορφής και που θα καταλήξει, αναμφίβολα, στην καταστροφή του πλανήτη και στην αυτο-εξα-

«εκούσιας τοξίνωσης» [voluntary intoxication] και «της εκούσιας χρήσης ως πειραματόζωο» [auto-guinea pig] με αναφορά στον Samuel Hahnemann· βλ. Sloterdijk, P. & Heinrichs, H.J. (2011). *Neither Sun Nor Death*. (μτφ. S. Corcoran). New York: Semiotext(e).

468 Για την καταστροφή των βιβλίων, βλ. Baez, F. (2008). *A Universal History of the Destruction of Books: From Ancient Sumer to Modern-day Iraq*. (μτφ. A. MacAdam). New York: Atlas & Co.

φάνιση των περισσότερων ειδών ζωής πάνω σε αυτόν. Αλίμονο, το ζήτημα θα είναι η ανεύρεση τρόπων καταγραφής μιας πλανητικής αυτοκτονίας.

Έως το τέλος του 18ου αιώνα, ο αυτο-πειραματισμός αποτελούσε ακόμη μέρος των πρωτοκόλλων της φαρμακολογικής έρευνας. Τα πειράματα με ζώα δεν αμφισβητούνταν ακόμη, αλλά μια ηθική αρχή υπαγόρευε ότι ο ερευνητής έπρεπε να αναλάβει τον κίνδυνο των άγνωστων αποτελεσμάτων πάνω στο δικό του σώμα, προτού διενεργήσει οποιαδήποτε δοκιμή πάνω στο σώμα άλλου ανθρώπου. Στηριζόμενο στη ρητορική της αντικειμενικότητας, το υποκείμενο της επιστημονικής γνώσης θα αποπειραθεί προοδευτικά να δημιουργήσει γνώση έξω από το ίδιο, να εξαιρέσει το σώμα του από τις οδύνες του αυτο-πειραματισμού. Το 1790, ο γιατρός Samuel Hahnemann χορηγούσε στον εαυτό του καθημερινά υψηλές δόσεις κινίνης ώστε να παρατηρήσει τα αποτελέσματά της στη μάχη κατά της ελονοσίας. Το σώμα του αντέδρασε αναπτύσσοντας συμπτώματα που έμοιαζαν με τον υφέσιμο πυρετό που χαρακτηρίζει την ελονοσία. Ο πειραματισμός αυτός ήταν καθοριστικός για την ανάπτυξη του ομοιοπαθητικού κινήματος, που, βάσει του νόμου των ομοίων, υποστηρίζει ότι είναι δυνατή η θεραπεία της ασθένειας μέσω της χρήσης εξαιρετικά μικρών δόσεων μιας ουσίας η οποία σε πολύ μεγαλύτερη δόση θα προκαλούσε τα ίδια συμπτώματα με τη συγκεκριμένη ασθένεια σε ένα υγιές σώμα, εν είδει θεραπευτικού καθρέφτη. Ο Peter Sloterdijk, εμπνεόμενος από τον Hahnemann θα αποκαλέσει τη διαδικασία ελεγχόμενης και ηθελημένης αυτοτοξίνωσης «εκούσια αυτοδηλητηρίαση» και θα την ορίσει επιγραμματικά ως εξής: «Αν προτίθεσαι να γίνεις γιατρός, πρέπει να επιδιώξεις να γίνεις ζώο εργαστηρίου».[469]

Για να μετασχηματίσουμε τα συμβατικά πλαίσια για την «πολιτιστική κατανόηση»[470] των ανθρώπινων σωμάτων, είναι αναγκαίο να αναπτύξουμε πρακτικές εκούσιας αυτοδηλητηρίασης. Από τον Novalis έως τον Ritter, ο ρομαντισμός από τον οποίο αντλεί έμπνευση ο Sloterdijk για μια εργασία αντίρροπη προς τη νεωτερικότητα θα καταστήσει τον αυτο-πειραματισμό ύψιστη τεχνική του εαυτού σε μία δυστοπική κοινωνία. Ο ρομαντικός αυτο-πειραματισμός, ωστόσο, ενέχει τον κίνδυνο του ατομικισμού και της αποπολιτικοποίησης. Από την άλλη πλευρά, δύο από τους λόγους γύρω από τους οποίους θα περιστραφεί η κριτική της νεωτερικής ευρωπαϊκής υποκειμενικότητας -ο λόγος του Sigmund Freud και ο λόγος του Walter Benjamin- θα εγκαινιαστούν με τη μορφή της επινόησης καινούργιων τεχνικών του εαυτού και ρεπερτορίων από πρακτικές εκούσιας αυτοδηλητηρίασης. Ο κυρίαρχος, όμως, λόγος της πειθαρχικής [disciplinary] νεωτερικότητας θα τα κάνει πέρα· η διαδικασία θεσμοποίησης που θα βιώσουν τόσο η ψυχανάλυση όσο και η Σχολή της Φρανκφούρτης θα συμβαδίσει με την παθολογικοποίηση της τοξίνωσης και την κλινική εκβιομηχάνιση του πειραματισμού.

«Καλό θα ήταν ένας γιατρός να έχει τη δυνατότητα να δοκιμάσει πολύ περισσότερα φάρμακα πάνω στον εαυτό του», δήλωνε ο νεαρός γιατρός Mikhail Bulgakov το 1914 στη *Morphine* [*Μορφίνη*], νουβέλα όπου ο πρωταγωνιστής περιγράφει τις

469 Sloterdijk, P. & Heinrichs, H. J. (2011), *ό.π.*, σ. 8.

470 Κάνω εδώ επανάκτηση του όρου της Judith Butler. Βλ. *Undoing Gender*, *ό.π.*, σσ. 35-46.

συνέπειες της μορφίνης στο ίδιο του το σώμα.[471] Αντίστοιχα, μοιάζει επείγον σήμερα, από την προοπτική ενός τρανς φεμινιστικού πρότζεκτ, να χρησιμοποιήσουμε τα ζωντανά μας σώματα ως βιοπολιτικές πλατφόρμες δοκιμής των φαρμακοπορνοπολιτικών αποτελεσμάτων των συνθετικών σεξουαλικών ορμονών, με στόχο να δημιουργήσουμε και να ορίσουμε καινούργια πλαίσια πολιτιστικής κατανόησης για τα θέματα του φύλου και της σεξουαλικότητας. Σε μια εποχή κατά την οποία τα φαρμακευτικά εργαστήρια και οι μεγάλες εταιρείες, όπως και οι κρατικοί ιατρο-νομικοί θεσμοί, ελέγχουν και ρυθμίζουν τη χρήση του φύλου και των σεξουαλικών βιοκωδίκων [biocodes] (των ενεργών μορίων της προγεστερόνης, του οιστρογόνου και της τεστοστερόνης), καθώς και των χημικών προσθετικών μελών, φαντάζει αναχρονιστικό να κάνουμε λόγο για πρακτικές πολιτικής αντιπροσώπευσης χωρίς να διενεργήσουμε επιτελεστικά και βιοτεχνολογικά πειράματα πάνω στη σεξουαλική υποκειμενικότητα και στο φύλο. Πρέπει να επανοικειοποιηθούμε το δικαίωμα συμμετοχής στην *κατασκευή* βιοπολιτικών μυθοπλασιών. Έχουμε δικαίωμα να απαιτήσουμε συλλογική και «κοινή» ιδιοκτησία των βιοκωδίκων του φύλου, του σεξ και της φυλής. Πρέπει να τα αφαιρέσουμε από τα χέρια ιδιωτών και τεχνοκρατών, και από το φαρμακοπορνογραφικό οικοδόμημα. Μια τέτοια διαδικασία αντίστασης και αναδιανομής θα μπορούσε να ονομαστεί *τεχνοσωματικός κομμουνισμός*.

Ως τρόπος παραγωγής «κοινής» γνώσης και πολιτικού μετασχηματισμού, η αρχή του αυτο-πειραματόζωου θα ήταν εξαιρετικά σημαντική στην κατασκευή των πρακτικών και των λόγων του τρανς φεμινισμού και των επερχόμενων απελευθερωτικών κινημάτων των μειονοτήτων του φύλου, του σεξ, της φυλής, της πολιτικής του σώματος. Για να δανειστούμε την έκφραση της Donna J. Haraway, θα αποτελείται από μια τοποθετημένη [positioned], υπεύθυνη σωματικο-πολιτική [corporal political] πρακτική, έτσι ώστε οποιοσδήποτε επιθυμεί να είναι πολιτικό υποκείμενο να ξεκινά γινόμενος πειραματόζωο στο δικό του εργαστήριο.

471 Βλέπε Mikhail Bulgakov, «Morphine» (2013) στο *A Country Doctor's Notebook*. New York: Melville House, σ. 134. Ελληνική έκδοση: Boulgakov, M. (2011) *Μορφίνη*, (μτφ. Μ. Παγουλάτου). Αθήνα: Ηρόδοτος.